

C O HULTÉN

- abstrakta verk från 40-talet -

GALERIE BEL'ART
STOCKHOLM

C O Hultén - nyskapare på 40-talet

DEN STORA VIRVELN I MALMÖ ger ännu svallvågor i konsten. I stormens öga fanns CO Hultén. Redan före krigsutbrottet sökte han den konst som avvek från allfarvägen. Han orienterade sig i tidskrifter och böcker. Efter kriget, 1945, utkom Ejler Billes bok "Picasso. Surrealisme. Abstrakt Kunst". Här kunde han läsa om det moderna frottaget, men det var själva tekniken att åstadkomma ett frottage som väckte intresse. En stor upphöjd och krackelerad schellacksfläck på ateljégolvet kom att utnyttjas för många frottages. Hultén hade en utpräglat känsla för de avvikande och udda konstnärskapen. Intresset för surrealismen var starkt, men skulle aldrig utveckla honom till surrealist. I början av kriget lärde han känna Artur Lundkvist och Max Walter Svanberg liksom Endre Nemes och Adja Yunkers. De senare var centraleuropeiska konstnärer av rang, särskilt Endre. Knappast surrealist, snarare lyriskt associativ, med bilder taterade av personliga traumata och märkta av den europeiska branden. Minotaurgruppen framträdde visserligen bara en enda gång (1943), men den konstnärliga laddningen ägde stor kraft. De var långt framskjutna. Hultén utvecklade vad Artur Lundkvist kallat verk i "fri surrealistisk anda". Surrealistisk rekvisita förekom, men öppenheten och obundenheten var större. De sexuella inslagen blev märkbara, och kan vid tiden då de tillkom ha kallat på tolkningar som bröt igenom tabun, men i ett längre perspektiv tycker jag de snarare visar en oskiljaktig sammansmältning av fabulering, liv och kön. Form leder till form, men inte på kubismens väg, där rummet sluts som en bildrymd fylld av ekon, utan snarare som en förbiilande drömsk scen. Det oslutna rummet är oändligt, och formellt fritt och växlande. Hultén prövar olika perspektiv som smälter ihop med de figurer han fritt associativt låter växa fram på pappret. Mellanrum förvandlas till nya liv, han faller in i oväntade scenerier, lägger fragment intill varandra. Linjen är virtuost berättande, den tecknar nya konturer kring och ur den verklighet vi har omkring oss. Närheter, beröring, sinnlighet verkar vara återkommande teman; liksom sönderslitande, hotande figurer. Men lika mycket låter han en absurd humor ironiskt forma hans bild av världen.

Den stora virveln i Malmö – naturligtvis tänker jag på Imaginismen. Artur Lundkvist har beskrivit denna som "en fantasiburen konst befriad från surrealismens dogmatiska fjättrar...". Kärnan bestod av Hultén, Svanberg, Anders Österlin, snart även Gösta Kriland och Bertil Lundberg. Begreppet "imaginism" var helt nytt i vårt språk. Det formades av Stig Lindqvist, och han lade fram det för CO Hultén under ett samtal 1944, innan de två presenterade det för Svanberg. I och med att Österlin kom in i den konstnärliga kamratkretsen 1945 kan vi tala om imaginistgruppen (se bl.a. Sydsvenska Dagbladet 17.9 1979, Stig Lindqvist "Öppet brev

till Max Walter Svanberg"). Svanberg skulle gå surrealismens väg. Men Hultén förhöll sig allt friare. Surrealismens utforskaranda bibehöll han. De rum och scener han tecknade kan karakteriseras som sprängningar. Det mänskliga rummet hade ju både fysiskt och bildligt briserat många gånger om under krigets vanvett. Men det var också en inre föreställningsvärld han var ute efter. Skärvorna efter dåden fanns där och gnistrade av både liv och förödelse. I Hulténs bilder blandades livsformer. Kanske är det rätt att låta tankarna snudda vid de skikt som vilar under den tunna ytan av kultivering på mänskligheten (s samhällen). Hur som helst träder skiftande livsformer fram, går in och ut i varandras uppenbarelser. En rubrik över hans värld är det omspannande "liv – död". Fågeln träder fram som en återkommande laddad livsform i hans bilder. Artur Lundkvist talar om "fågelflykten som spår efter vingslag", och att Hultén gör själva vindarna "synliga som framsvepande krafter".

Medlen kan leda konstnären bortom det gängse. Olika tekniker kan vara mer eller mindre hårt knutna till föreställningar och traditioner. I surrealismens efterföljd hade en rad orena och slumpartade tekniker skapats, där konstnären tvingades göra upptäckter i sitt eget landskap. Här har vi frottage, dekalkomani och andra tillvägagångssätt, som blandade in slumpen, som tvingade till radikala omtolkningar av den banalaste och vardagligaste verklighet. Det var ett äventyr inom räckhåll. På frottagets område skapade Hultén från mitten av 40-talet en enastående vegetativ bildvärld, varav tio bilder trycktes i "Drömmar ur bladens händer" 1947, på alla vis ett pionjärverk. Men inte mindre märkliga är hans dekalkomanier och verk i blandteknik från tiden. Strukturer vävs ihop, formar svärgenomträngliga skikt – eller genomblåsta öppna vyer med tunn atmosfär. Det är rörelser han fångar. En drivande stämflätning som tar vår blick i ett fast grepp eller en sugande rytm som kan påminna oss om vattnets, stenens eller luftens karaktär. Flimrande och gränslöst. Ur den synbara tomheten växer figurer fram, det är våra syner. Men bilderna är tungt havande, alltid på något vis drypande av liv. Det lönar sig inte att i vanlig mening kalla bilderna abstrakta. De var mer en hållning än en disciplin för att komma in i modernismens formspråk. Det handlade inte om strävan men mer om närvaro, där konsten spelade en viktig roll. En visuell, språklig, psykologisk, mental och kulturell kraft. Hultén var redan i modernismens kärna. Och vi skriver medio 40-talet! Det går inte heller att kalla dessa bilder en början på ett konstnärskap, de var redan ett konstnärskap som likt en virvel vidgades alltmer framöver.

Thomas Millroth
Gårsnäs i december 2002

1

2

3

5

4

6

10

20

7

12

9

8

14

16

15

17

24

23

13

21

C O Hultén, cirka 1990

19

Välkommen till
VERNISSAGE

Lördagen den 1 februari 2003
klockan 13–16

GALERIE BEL'ART

Birger Jarlsgatan 2, 114 34 Stockholm
Tel: 08-611 60 52, Fax: 08-611 60 54
E-mail: kent.belenius@belart.se
www.belart.se

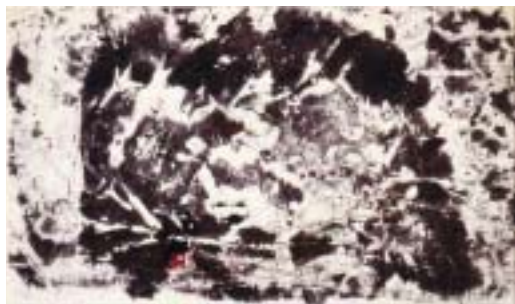
Öppet: tisdag–fredag 11–17, lördag 12–15

Utställningen pågår till den 1 mars

KATALOG:

1	"Många händelser på en gång", 1944, 36,5 x 44	13	"Dekalkomani 2", 1946, 50,5 x 38
2	"Öppna drömmens ögonlock", 1944, 38 x 31	14	"Vegetation likristningar", 1946, 75,5 x 56,5
3	"Irrationellt möte", 1945, 25 x 49,5	15	"Skinn över ben", 1946, 66 x 51
4	"Glada plumpor i protokollet", 1945, 46,5 x 37,5	16	"Förtryckarna samlas", 1946, 38,5 x 55,5
5	"Fläckar och formspråk", 1945, 23 x 25	17	"Fågel eller fisk", 1946, 72 x 87
6	"Spontan utflykt", 1945, akvarell, 21,5 x 27,5	18	"Ut till höger", 1946-47, 39,5 x 50
7	"Både si och så", 1946, gouache, 35 x 25	19	"Överstaderska i Spanska trappor", 1947, 63 x 45
8	"Meteorkalas", 1946, 22 x 27	20	"Under svart sol", 1947, 58 x 32
9	"Dold i blomsteräng", 1946, 34 x 46	21	"Konvulsivisk figur", 1947, 45 x 56
10	"Från ingemansland", 1946, 29,5 x 43,5	22	"Händelser som sådan", 1947, 41,5 x 26,5
11	"Dyker upp och passerar", 1946, 30 x 50	23	"Brev till järnvaruman", 1948, 63 x 45,5
12	"Nio i klöver", 1946, 42,5 x 41,5	24	"Spontan bildmönster", 1948, 18 x 28

Samtliga verk i är utförda i blandteknik på papper/kartong.
Mått anges i centimeter; höjd gånger bredd.

11

22

18